

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
CHIRCHIQ DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI**

ONA TILI

O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi:	100000 – Ta‘lim
Ta‘lim sohasi:	110000 – Ta‘lim
Ta‘lim yo‘nalishi:	60110400- Boshlang‘ich ta‘lim

Chirchiq – 2024

Fan/modul kod OTil 112345625 ✓	O'quv yili 2024-2025 ✓	Semestr 1-2 ✓	ECTS - Kreditlar 5-4 ✓	
Fan/modul turi Majburiy	Ta'lim tili O'zbek/rus,tojik, qozoq		Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Ona tili	120 ✓	150 ✓	270 ✓
2.	<p>I. Fanning mazmuni. ✓</p> <p>Ona tili fanining maqsadi – bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilariga ona tilining fonetik xususiyatlari, talaffuz me'yorlari, lug'at (leksik) boyligi, imlo qoidalari va grammatik qurilishi yuzasidan nazariy bilim berish, talabalarning og'zaki va yozma nutqini o'stirish va savodxonligini oshirish, takomillashtirish ✓</p> <p>II. Nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) ✓</p> <p>II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: ✓</p> <p>1-mavzu. Kirish. O'zbek tilshunosligi. Til ijtimoiy, doim o'zgarib, rivojlanib turuvchi hodisadir. O'zbek tili O'zbekiston Respublikasining Davlat tili ekanligi. Hozirgi o'zbek adabiy tilining tuzilish uzvlari (elementlari): tovushlar tizimi, leksikasi (yoki lu g'at tarkibi), grammatik qurilishi. Milliy va adabiy til. O'zbek adabiy tili va uning tayanch dialekti (lahjasi). Adabiy tilning og'zaki va yozma shakllari.</p> <p>2-mavzu. Tilshunoslik tarixi va uning davrlarga bo'linishi. Tilning paydo bo'lishi, tillarning taraqqiyoti, tillarning tasnifi.</p> <p>3-mavzu. Fonetika. Fonetika haqida umumiy ma'lumot, uning nutq tovushlarini o'rganadigan soha ekanligi. Hozirgi o'zbek tilining fonetik tizimi (sistemasi) haqida ma'lumot. O'zbek tilining fonetik vositalari: nutq tovushlari, urg'u, ohang (intonatsiya). Fonema, uning so'z ma'nosini farqlashdagi roli. Hozirgi o'zbek tilining fonemalari. Nutq a'zolari va ularning vazifasi. Nutq apparati. Artikulyatsiya. Artikulyatsiya o'rni va artikulyatsiya usuli. Fonetik akustika, tovush balandligi, kuchi, tembri, tempi va cho'ziqligi.</p> <p>4-mavzu. Nutq tovushlari va ularning tasnifi. Unli va undosh tovushlar. Unli tovushlar, tilning gorizontal, vertikal harakatiga ko'ra hamda lablarning ishtirokiga ko'ra unli tovushlar tasnifi. Undosh tovushlar, ulaning artikulyatsiya (hosil bo'lishi) o'rniga, usuliga ko'ra hamda ovoz va shovqinning ishtirokiga ko'ra tasnifi.</p> <p>5-mavzu. Nutq jarayonida tovushlarning o'zgarish xususiyatlari: Kombinator o'zgarishlar (assimiliatsiya, dissimiliatsiya, metateza), pozitsion o'zgarishlar. Nutqning asosiy fonetik birliklari: fraza (jumla), takt (sintagma), fonetik so'z, bo'g'in, tovush. Urg'u va uning turlari: so'z urg'usi (leksik urg'u), gap urg'usi (mantiqiy urg'u). Urg'u olmaydigan birliklar. Urg'uning so'z ma'nosini farqlashdagi roli.</p>			

6-mavzu. Grafika. O'zbek grafikasi (yozuv tizimi) haqida ma'lumot. Harf tilning asosiy grafik vositasi ekanligi. Tovush va harf. Alifbo (alfavit).

7-mavzu. Orfoepiya va orfografiya.

O'zbek imlosi va uning asosiy tamoyili (prinsplari); morfologik, fonetik, an'anaviy-etimologik, differensiyalash, grafik tamoyillar. Morfologik tamoyilning asosiy va yetakchi tamoyil ekanligi. Orfoepiya haqida umumiy ma'lumot. Hozirgi o'zbek adabiy tilining orfoepik me'yorlari, unilar orfoepiasi, ayrim undoshlar orfoepiyasi, ayrim grammatik shakllar orfoepiyasi. Ayrim orfoepik me'yorlarning imlo qoidalariga (orfografik me'yorlarga) mos kelmaslik hollari.

8-mavzu. Leksikologiya haqida umumiy ma'lumot.

Leksika (lug'at tarkibi) va leksikologiya haqida umumiy ma'lumot. So'z til va nutqning eng muhim va asosiy birligi sifatida. So'zning leksik va grammatik ma'nosi.

9-mavzu. O'zbek tilida so'zlarning shakl va ma'no munosabatlariga ko'ra turlari. Bir ma'noli va ko'p ma'noli so'zlar. So'zning o'z va ko'chma ma'nosi. Omonimlar, ularning ko'p ma'noli so'zlardan (polisemantizmlardan) farqi, ma'no ko'chishning asosiy turlari; metafora, metonimiya, sinekdoxa, vazifadoshlik (ma'noning vazifaga ko'ra ko'chishi; ma'noning torayishi va kengayishi).

10-mavzu. Sinonimlar (ma'nodosh so'zlar) va sinonimiya qatori. Antonimlar. Paronimlar, sinonim, antonim va paronimlarning asosiy turlari va nutqda qo'llanish xususiyatlari.

11-mavzu. Lug'at tarkibining faolligi yoki nofaolligi jihatidan tavsiflanishi; lug'at tarkibining hissiy-ta'siriy bo'yoqdorligi jihatidan tavsiflanishi. O'zbek tilining nofaol leksikasi, neologizmlar (yangi paydo bo'lgan so'zlar). Hissiy-ta'siriy jihatdan o'zbek tili leksikasi; umumiste'moldagi hissiy-ta'siriy bo'yoqsiz va bo'yoqdor so'zlar. Uslubiy jihatdan o'zbek tili leksikasi: uslublararo (yoki uslubiy betaraf) va uslubiy xoslangan leksika.

12-mavzu. Frazeologiya haqida ma'lumot. Frazeologizm til va nutq birligi sifatida. Frazeologik iboralarning ma'no xususiyatlariga ko'ra asosiy belgilari va turlari. Lug'at tarkibidagi ajralmas birikmalar frazeologik birikmalarning ma'no va tarkib jihatidan tavsiflanishi.

13-mavzu: Leksikografiya. Leksikografiya haqida umumiy ma'lumot. Lug'atlar va ularning tiplari: ensiklopedik (qomusiy) va lingvistik (yoki filologik) lug'atlar. Bir tilli va ko'p tilli lingvistik lug'atlar. Bir tilli lingvistik lug'atlarning tiplari.

14-mavzu. Morfemika. Morfemika va morfema haqida umumiy ma'lumot. Morfema va uning turlari o'zak morfema va affiksial (qo'shimcha) morfema. Affiksial morfemalarning turlari: so'z yasovchi, shakl yasovchi, so'z o'zgartuvchi affikslar. Shakl yasovchi affikslarning o'ziga xos xususiyatlari va turlari: kategorial va nokategorial shakl yasovchi affikslar. Affiksial morfemalarning tuzilishiga ko'ra turlari: soddaffikslar va qo'shma affikslar.

15-mavzu. So'z yasalishi. So'z yasalishi haqida ma'lumot. Tub va yasama so'zlar O'zbek tilida so'z yasash usullari: affiksatsiya, kompozitsiya, semantik, fonetik, abbreviatsiya. Affiksatsiya va kompozitsiya usullari o'zbek tilida so'z yasashning eng asosiy usullari ekanligi.

16-mavzu. Grammatika haqida umumiy ma'lumot. So'zning grammatik

ma'nosi va grammatik shakli. So'zlarning sintetik, analitik, juft va takroriy, aralash hamda nol ko'rsatkichli shakllari. Grammatik kategoriya haqida umumiy ma'lumot. Grammatik kategoriya grammatik ma'no va ularni ifoda qiluvchi vositalar tizimi ekanligi. Morfologiya va sintaksis grammatikaning qismlari ekanligi.

17-mavzu. Morfologiya haqida umumiy ma'lumot. Morfologiya grammatikaning so'z turkumlari va shu turkumlarga xos kategorial, nokategorial shakllar tizimini, so'zning birikish vaqtidagi o'zgarishini tekshiradigan bo'limi ekanligi. So'zning morfologik tuzilishi so'z shaklining qismlaridan (shakl yasash uchun asos bo'luvchi handa shakl hosil qiluvchi va so'z o'zgartuvchi affikslardan) iborat ekanligi.

18-mavzu. O'zbek tilida so'z turkumlari va ularni ajratish tamoyillari haqida umumiy ma'lumot. Hozirgi o'zbek tilida so'zlarning ot, sifat, son, olmosh, fe'l, ravish, ko'makchi, bog'lovchi, yuklama, modal so'z, undov so'z, taqlid so'z turkumlariga ajratilishi.

19-mavzu. Ot. Otlarning grammatik ma'nosi, morfologik belgilari, sintaktik vazifalari. Otning ma'no turlari: atoqli va turdosh ot, aniq va mavhum, yakka va jamlovchi otlar.

20-mavzu. Otlarda kelishik kategoriyasi. Otlarning yasalishi: affiksatsiya, kompozitsiya, abbreviatsiya usullari bilan ot yasash. Otlarda modal forma yasalishi. Otlarning tuzilish jihatdan turlari: sodda, qo'shma, qisqartma, juft otlar. Otlarning tuzilish jihatdan turlari: sodda, qo'shma, qisqartma, juft otlar.

II.II. Seminar mashg'uloti mavzulari

Seminar mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1-mavzu. Kirish. Tilshunoslik tarixi va uning davrlarga bo'linishi. Tilning paydo bo'lishi, tillarning taraqqiyoti, tillarning tasnifi.

2-mavzu. O'zbek tilshunosligi. Til ijtimoiy, doim o'zgarib, rivojlanib turuvchi hodisa ekanligi. O'zbek tili O'zbekiston Respublikasining Davlat tili ekanligi. Hozirgi o'zbek adabiy tilining tuzilish uzvlari (elementlari): tovushlar tizimi, leksikasi (yoki lug'at tarkibi), grammatik qurilishi. Milliy va adabiy til. O'zbek adabiy tili va uning tayanch dialekti (lahjasi). Adabiy tilning og'zaki va yozma shakllari.

3-mavzu. Fonetika. Fonetika haqida umumiy ma'lumot, uning nutq tovushlarini o'rganadigan soha ekanligi. Hozirgi o'zbek tilining fonetik tizimi (sistemi) haqida ma'lumot. O'zbek tilining fonetik vositalari: nutq tovushlari, urg'u, ohang (intonatsiya). Fonema, uning so'z ma'nosini farqlashdagi roli. Hozirgi o'zbek tilining fonemalari. Nutq a'zolari va ularning vazifasi. Nutq apparati. Artikulyatsiya. Artikulyatsiya o'rni va artikulyatsiya usuli. Fonetik akustika, tovush balandligi, kuchi, tembri, tempi va cho'ziqligi.

4-mavzu. Nutq tovushlari va ularning tasnifi. Unli va undosh tovushlar. Unli tovushlar, tilning gorizontal, vertikal harakatiga ko'ra hamda lablarning ishtirokiga ko'ra unli tovushlar tasnifi. Undosh tovushlar, ularning artikulyatsiya (hosil bo'lishi) o'miga, usuliga ko'ra hamda ovoz va shovqinning ishtirokiga

ko'ra tasnifi.

5-mavzu. Nutq jarayonida tovushlarning o'zgarish xususiyatlari: Kombinator o'zgarishlar (assimiliatsiya, dissimiliatsiya, metateza), pozitsion o'zgarishlar. Nutqning asosiy fonetik birliklari: fraza (jumla), takt (sintagma), fonetk so'z, bo'g'in, tovush. Urg'u va uning turlari: so'z urg'usi (leksik urg'u), gap urg'usi (mantiqiy urg'u). Urg'u olmaydigan birliklar. Urg'uning so'z ma'nosini farqlashdagi roli.

6-mavzu. Grafika haqida umumiy ma'lumot. O'zbek grafikasi (yozuv tizimi) haqida ma'lumot. O'zbek grafikasi (yozuv tizimi) haqida ma'lumot. Harf tilning asosiy grafik vositasi ekanligi. Tovush va harf. Alifbo (alfavit).

7-mavzu. Orfografiya va orfoepiya.

O'zbek imlosi va uning asosiy tamoyili (prinsplari); morfologik, fonetik, an'anaviy-etimologik, differensiyalash, grafik tamoyillar. Morfologik tamoyilning asosiy va yetakchi tamoyil ekanligi. Orfoepiya haqida umumiy ma'lumot. Hozirgi o'zbek adabiy tilining orfoepik me'yorlari, unlilar orfoepiyasi, ayrim undoshlar orfoepiyasi, ayrim grammatik shakllar orfoepiyasi. Ayrim orfoepik me'yorlarning imlo qoidalarga (orfografik me'yorlarga) mos kelmaslik hollari.

8-mavzu. Leksikologiya haqida umumiy ma'lumot.

Leksika (lug'at tarkibi) va leksikologiya haqida umumiy ma'lumot. So'z til va nutqning eng muhim va asosiy birligi sifatida. So'zning leksik va grammatik ma'nosi.

9-mavzu. O'zbek tilida so'zlarning shakl va ma'no munosabatlariga ko'ra turlari. Bir ma'noli va ko'p ma'noli so'zlar. So'zning o'z va ko'chma ma'nosi. Omonimlar, ularning ko'p ma'noli so'zlardan (polisemantizmlardan) farqi ma'no ko'chishning asosiy turlari; metafora, metonimiya, sinekdoxa, vazifadoshlik (ma'noning vazifaga ko'ra ko'chishi; ma'noning torayishi va kengayishi).

10-mavzu. Sinonimlar (ma'nodosh so'zlar) va sinonimiya qatori. Antonimlar. Paronimlar, sinonim, antonim va paronimlarning asosiy turlari va nutqda qo'llanish xususiyatlari.

11-mavzu. Lug'at tarkibining faolligi yoki nofaolligi jihatidan tavsiflanishi; lug'at tarkibining hissiy-ta'siriy bo'yoqdorligi jihatidan tavsiflanishi. O'zbek tilining nofaol leksikasi, neologizmlar (yangi paydo bo'lgan so'zlar). Hissiy-ta'siriy jihatdan o'zbek tili leksikasi; umumiste'moldagi hissiy- ta'siriy bo'yoqsiz va bo'yoqdor so'zlar. Uslubiy jihatdan o'zbek tili leksikasi: uslublararo (yoki uslubiy betaraf) va uslubiy xoslangan leksika.

12-mavzu. Frazeologiya haqida ma'lumot. Frazeologizm til va nutq birligi sifatida. Frazeologik iboralarning ma'no xususiyatlariga ko'ra asosiy belgilari va turlari. Lug'at tarkibidagi ajralmas birikmalar frazeologik birikmalarning ma'no va tarkib jihatdan tavsiflanishi.

13-mavzu: Leksikografiya. Leksikografiya haqida umumiy ma'lumot. Lu g'atlar va ularning tiplari: ensiklopedik (qomusiy) va lingvistik (yoki filologik) lu g'atlar. Bir tilli va ko'p (illi lingvistik lu g'atlar. Bir tilli lingvistik lu g'atlaming tiplari.

14-mavzu. Morfemika. Morfemika va morfema haqida umumiy ma'lumot. Morfema va uning turlari o'zak morfema va affiksial (qo'shimcha) morfema. Affiksial morfemalarning turlari: so'z yasovchi, shakl yasovchi, so'z o'zgartuvchi

affikslar. Shakl yasovchi affikslarning o'ziga xos xususiyatlari va turlari: kategorial va nokategorial shakl yasovchi affikslar. Affiksial morfemalariing tuzilishiga ko'ra turlari: sodda affikslar va qo'shma affikslar.

15-mavzu. So'z yasalishi. So'z yasalishi haqida ma'lumot. Tub va yasama so'zlar O'zbek tilida so'z yasash usullari: affiksatsiya, kompozitsiya, semantik, fonetik, abbreviatsiya. Affiksatsiya va kompozitsiya usullari o'zbek tilida so'z yasashning eng asosiy usullari ekanligi.

16-mavzu. Grammatika haqida umumiy ma'lumot. So'zning grammatik ma'nosi va grammatik shakli. So'zlarning sintetik, analitik, juft va takroriy, aralash hamda nol ko'rsatkichli shakllari. Grammatik kategoriya haqida umumiy ma'lumot. Grammatik kategoriya grammatik ma'no va ularni ifoda qiluvchi vositalar tizimi ekanligi. Morfologiya va sintaksis grammatikaning qismlari ekanligi.

17-mavzu. Morfologiya haqida umumiy ma'lumot. Morfologiya grammatikaning so'z turkumlari va shu turkumlarga xos kategorial, nokategorial shakllar tizimini, so'zning birikish vaqtidagi o'zgarishini tekshiradigan bo'limi ekanligi. So'zning morfologik tuzilishi so'z shaklining qismlaridan (shakl yasash uchun asos bo'luvchi handa shakl hosil qiluvchi va so'z o'zgartuvchi affikslardan) iborat ekanligi.

18-mavzu. O'zbek tilida so'z turkumlari va ularni ajratish tamoyillari haqida umumiy ma'lumot. Hozirgi o'zbek tilida so'zlarning ot, sifat, son, olmosh, fe'l, ravish, ko'makchi, bo g'lovchi, yuklama, modal so'z, undov so'z, taqlid so'z turkumlariga ajratilishi.

19-mavzu. Ot. Otlarning grammatik ma'nosi, morfologik belgilari, sintaktik vazifalari. Otning ma'no turlari: atoqli va turdosh ot, aniq va mavhum, yakka va jamlovchi otlar.

20-mavzu. Otlarda kelishik kategoriyasi. Otlarning yasalishi: affiksatsiya, kompozitsiya, abbreviatsiya usullari bilan ot yasash. Otlarda modal forma yasalishi. Otlarning tuzilish jihatdan turlari: sodda, qo'shma, qisqartma, juft otlar. Otlarning tuzilish jihatdan turlari: sodda, qo'shma, qisqartma, juft otlar.

II.III. Amaliy mashg'ulot mavzulari

1-mavzu: Tillarning paydo bo'lishi va taraqqiyoti. Til tarixiga oid xarita yaratish.

2-mavzu: Milliy til va adabiy til. Tillarning tasnifi: 1) geneologik tasnif; 2) morfologik tasnif.

3-mavzu: Fonetika va fonologiya; nutq apparati, ona tilining tovushlar tizimi. (1-2-sinf darsliklari asosida).

4-mavzu: Tovushlar va ularning tasnifi. Tovushlarni farqlashga oid topshiriqlar ustida ishlash (3-4-sinf darsliklari asosida).

5-mavzu: Nutq tovushlarining fonetik o'zgarishlari. Kombinator va pozitsion o'zgarishlar va ularning turlari. Ona tili ta'limida foydalaniladigan ta'limiy dasturlar.

6-mavzu: Grafika haqida. Yozuvning turlari. Orfografiya va uning tamoyillari.

7-mavzu: Og'zaki nutqni rivojlantirish texnikasi. Intervyu, uni tayyorlash va taqdim etish.

8-mavzu: Leksikologiya, uning ob'ekti, vazifalari.

9-mavzu: Lugʻat tarkibining shakl va maʼno munosabatlari jihatidan tavsiflanishi.

Sh.Rahmatullayev “Oʻzbek tilining izohli frazeologik lugʻati”

10-mavzu: Sinonim va ularning turlari. Antonimlar

11-mavzu: Ona tili lugʻat tarkibining maʼno jihatidan tavsifi.

12-mavzu: Lugʻat tarkibidagi ajralmas birikmalar – frazeologik birikmalarning maʼno va tarkib jihatdan tavsiflanishi.

13-mavzu: Leksikografiya. Lugʻatlar ustida ishlash. (4-sinf Ona tili darsligi)

14-mavzu: Morfemika, morfema va uning turlari. (2-3-sinf Ona tili darsligi)

15-mavzu: Oʻzbek tilida soʻz yasalishi. Tub va yasama soʻzlar ustida ishlash. (4-sinf Ona tili darsligi)

16-mavzu: 3-4-sinf Ona tili darsligi ustida ishlash. Loyiha ishi

17-mavzu: Soʻzning morfologik tuzilishi, soʻz shaklining qismlari ustida ishlash

18-mavzu: Matn ustida ishlash. Grammatik tahlil.

19-mavzu: Ot turmuning taʼrifi, leksik-grammatik xususiyatlari. Otlarda son.

20-mavzu: Otlarda aloqa-munosabat kategoriyalari.

Mustaqil taʼlim va mustaqil ishlar

Mustaqil taʼlimni baholash – bu talabalarning jamoaviy tartibda va yakka tartibda berilgan amaliy loyihalarni bajarishlari orqali amalga oshiriladi. Bunda har bir talabaga bitta jamoaviy loyiha va ikkita yakka tartibda bajariladigan loyiha beriladi. Talaba berilgan loyihaning maqsad va vazifalarini, mohiyatini tushungan holda qoʻyilgan masalani oʻrganib, izlanishlar olib boradi. Olingan natijalarni tahlil qilib, hulosalari bilan taqdimotlar tayyorlab himoya qiladi. Ishchi fan dasturida loyihalarning soni, mavzusi, mazmuni bajarish usullari va topshirish muddatlari toʻliq ochib beriladi.

Mustaqil taʼlim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Til ijtimoiy, doim oʻzgarib, rivojlanib turuvchi hodisa.
2. Tilning paydo boʻlishi, tillarning taraqqiyoti, tillarning tasnifi.
3. Hozirgi zamon ona tilining fonetik va fonologik tizimi haqida maʼlumot.
4. Nutq aʼzolari va ularning vazifalari.
5. Ona tilining vokalizmi va konsonantizmi.
6. Unli va undosh tovushlar tasnifi.
7. Nutqning asosiy fonetik birliklari.
8. Nutq jarayonida tovushlarning oʻzgarish xususiyatlari: kombinator va pozitsion oʻzgarishlar.
9. Orfoepiya haqida umumiy maʼlumot.
10. Milliy va adabiy til.
11. Fonetik va fonologik hodisalar
12. Nutqning fonetik boʻlinishi
13. Nutq tovushlarining fonetik oʻzgarishlari
14. Grafika
15. Orfografiya
16. Ona tili grafikasi haqida maʼlumot.
17. Ona tili imlosi va uning asosiy tamoyillari.
18. Ona tili imlosining asosiy qoidalari.

19. Leksika va leksikologiya haqida umumiy ma'lumot.
20. Leksema va so'z, ularning o'zaro farqi. Semema, sema.
21. Ona tilida so'zlarning shakl va ma'no munosabatiga ko'ra turlari.
22. Tarixiy shakllanish jihatidan hozirgi ona tili leksikasi.
23. Hozirgi ona tili leksikasining ijtimoiy-dialektal tarkibi.
24. Ona tilining faol va nofaol leksikasi.
25. Hissiy-ta'siriy jihatdan ona tili leksikasi.
26. Frazologiya haqida ma'lumot.
27. Leksikografiya haqida umumiy ma'lumot.
28. Morfemika va morfema. Morfema va uning turlari.
29. Tub va yasama so'zlar.
30. Ona tili lug'at tarkibi-ning ma'no jihatdan tavsiflanishi
31. Lug'at tarkibining shakl va ma'no munosabatlari jihatidan tavsiflanishi
32. Lug'at tarkibidagi so'zlarning kelib chiqishi, ijtimoiy guruhlar tomonidan qo'llanishi jihatidan tavsiflanishi
33. Lug'at tarkibining faolligi yoki nofaolligi jihatidan tavsiflanishi; lug'at tarkibining hissiy-ta'siriy bo'yodqorligi jihatidan tavsiflanishi
34. Lug'at tarkibidagi ajralmas birikmalar – frazeologik birikmalarning ma'no va tarkib jihatidan tavsiflanishi.
35. Leksikografiya (lug'atshunoslik). Lug'atlar, ularning turlari
36. Morfemika va so'z yasalishi
37. Ot turkumining ma'no turlari
38. Otlarning aloqa-munosabat kategoriyalari
39. Ot turkumining son kategoriyasi; otlarning nokategorial shakllari
40. Otlarning yasalishi, tuzilish jihatidan turlari
41. Og'zaki nutqni rivojlantirish bo'yicha adabiyotlarni o'rganish va tahlil qilish
42. Yozma nutqni rivojlantirish bo'yicha adabiyotlarni o'rganish va tahlil qilish
43. Boshlang'ich ta'lim ona tili darsliklarining boblari hamda mavzularini og'zaki nutqni rivojlantirish nuqtayi nazaridan o'rganish
44. Maktab ona tili darslik va o'quv qo'llanmalarining boblari hamda mavzularini yozma nutqni rivojlantirish nuqtayi nazaridan o'rganish
45. Og'zaki nutqni rivojlantiruvchi matnlar audiosini tayyorlash
46. Og'zaki nutqni rivojlantiruvchi matnlar videoroligini tayyorlash
47. Og'zaki nutqni rivojlantiruvchi (muayyan mavzular doirasida) matnlar jamlanmasi taqdimotini tayyorlash
48. 3-sinf o'quvchilari uchun diktantlar to'plamini tuzish
49. 4-sinf o'quvchilari uchun diktantlar to'plamini tuzish
50. Insho – o'quvchi yaratadigan matnning ko'rinishi sifatida.

3. VII. Ta'lim natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)
 Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:
 – ona tili fanining umumiy tushuncha, qoida, qonun va nazariyalarining o'zaro bog'liqligi; ona tili fanining shakllanish va rivojlanishining tarixiy bosqichlari; ona tili fanining keyingi yutuqlari; ona tili fanining nazariy masalalari to'g'risida,

	<p>jumladan, ona tili imlosi, uslubiyati; ona tilimizning rivojlanish tarixi; ona tilimizning lug‘at tarkibi; ona tilimizning fonetika va fonologiyasi; ona tili fanining grammatikasi; ona tili fanining uslubiyati; ona tili fanining imlosi haqida; ona tili ta‘limi jarayonini tashkil etishning huquqiy-me‘yoriy asoslari; ona tilini o‘qitish tarixi, rivojlanishi, fanning ob‘ekti va sub‘ekti; Ona tili fanining tekshirish (ilmiy-tadqiqot) metodlari, boshqa fanlar bilan aloqasi; ona tilini o‘qitishga doir yondashuv va tamoyillar; ona tili va o‘qish savodxonligini o‘qitish metodlari; ona tilidan dars turlari va unda qo‘llanadigan innovatsion texnologiyalar; til bo‘limlarini o‘qitishdagi o‘ziga xos yondashuvlar haqida tasavvurga ega bo‘lishi (bilim);</p> <p>– ona tili fanining leksikasi, fonetikasi, grammatikasi, imlosi, uslubiyati bo‘yicha tahlil qila olish, ona tili va o‘qish savodxonligi darslarini loyihalashtirish va tashkil etish, ona tili ta‘limi mazmuni, bu fanlarni o‘qitishda uning qismlari, boblariga xos xususiyatlarini tahlil qila olish, ona tili ta‘limida an’anaviy va noan’anaviy dars shakllarini qo‘llash, o‘quvchilar o‘quv biluv faoliyatini faollashtirishga qaratilgan dars usullarni bilishi va ulardan foydalana olishi (ko‘nikma);</p> <p>– o‘quv ishlarini loyihalashtirish; darsdan tashqari mashg‘ ulotlarni aniq va maqsadli tashkil eta olish; o‘z shaxsiy va kasbiy axborot maydonini loyihalashtirish ko‘nikmalariga ega bo‘lishi (malaka) kerak.</p>
4.	<p style="text-align: center;">VIII. Ta‘lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma‘ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlar qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo‘lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar
5.	<p style="text-align: center;">IX. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to‘la o‘zlashtirish, tahlil natijalarini to‘g‘ri aks ettira olish, o‘rganilayotgan jarayonlar va tushunchalar haqida mustaqil mushohada yuritish, joriy va oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo‘yicha variantlar asosida yozma topshiriqlarni bajarishi zarur.</p>
6.	<p style="text-align: center;">X. Asosiy adabiyotlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sayfullayeva R.R., Mengliyev B.R., Qurbanova M.M. [va boshq.] Hozirgi o‘zbek tili / darslik – Toshkent. “Tafakkur avlodi”, 2023 – 544 b. 2. Sayfullayeva R.R., Mengliyev B.R., Qurbanova M.M. [va boshq.] Hozirgi o‘zbek tili / darslik. T.: Innovatsion rivojlanish nashriyat-matbaa uyi, 2020. 460 bet. 3. Matchonov S., Bakiyeva H., G‘ulomova X. va boshq. Darslik / Boshlang‘ich sinflarda ona-tili o‘qitish metodikasi. Toshkent: “Ishonch hamkor”, 2021y <p style="text-align: center;">XI. Qo‘shimcha adabiyotlar</p>

	<p>1. Mirziyoyev Shavkat Miromonovich. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. Mamlakatimizni 2016 yilda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning asosiy yakunlari va 2017 yilga mo'ljallangan iqtisodiy dasturning eng muhim ustuvor yo'nalishlariga bag'ishlangan Vazirlar Mahkamasining kengaytirilgan majlisidagi ma'ruza, 2017 yil 14 yanvar / Sh.M. Mirziyoyev. – Toshkent: O'zbekiston, 2017. – 104 b.</p> <p>2. S.Matchonov, H. Bakiyeva, X G'ulomova. Ona-tili o'qitish metodikasi. o'quv qo'llanma Toshkent. “Yangi chirchiq prints” 2023 y</p> <p>3. M.Hamroyev, D.Muhammedova, D.Shodmonqulova, X.G'ulomova, Sh.Yo'ldosheva. Ona tili (darslik). Toshkent: TDPU. 2008</p> <p>4. Qosimova K., Matchonov S., G'ulomova X., Yo'ldosheva Sh., Saryiev Sh. Ona tili o'qitish metodikasi. –T.: Noshir, 2009.</p> <p>5. R.Ikromova, D.Muhamedova, M.Hamroyev. Ona tilidan mashqlar to'plami. Toshkent: TDPU. 2009.</p> <p>6. Lutfullayeva D. Hozirgi o'zbek adabiy tili 2-qism. Toshkent: “IQTISOD-MOLIYA”-2018</p> <p style="text-align: center;">Axborot manbalari</p> <p>http://www.edu.uz ✓</p> <p>http://www.gov.uz</p> <p>www.pedagog.uz</p> <p>www.cspi.uz ✓</p> <p>www.natlib.uz</p> <p>www.ziyonet.uz</p>
7.	<p>Chirchiq davlat pedagogika universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va universitet Kengashining 2024-yil “23” oktabrdagi qarori bilan tasdiqlangan</p>
8.	<p>Fan/modul uchun ma'sul: I.Madraximova – CHDPU, Boshlang'ich ta'lim nazariyasi kafedrası o'qituvchisi D.Ibragimova – CHDPU, Boshlang'ich ta'lim nazariyasi kafedrası o'qituvchisi</p>
9.	<p>Taqrizchilar: Sh. Yo'ldosheva – TDPU, Boshlang'ich ta'limda ona tili va uni o'qitish metodikasi kafedrası dotsenti, pedagogika fanlari nomzodi S. Matchonov – CHDPU, O'zbek adabiyotshunosligi kafedrası professori, pedagogika fanlari doktori</p>

